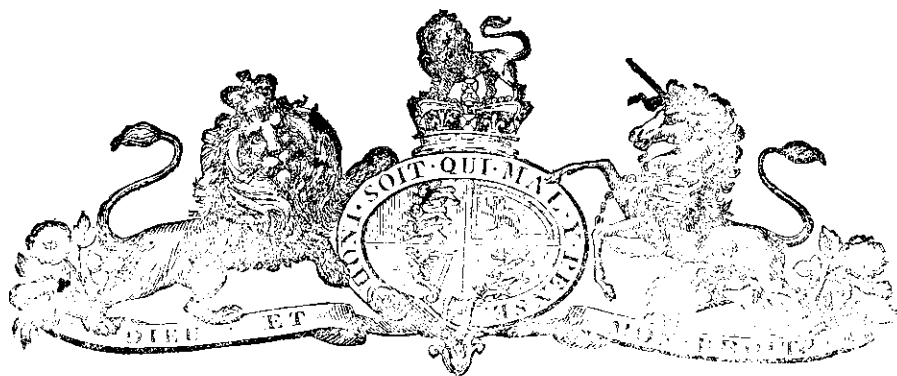

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, APERIRA 30, 1885.

Pamitanga i raro i "Te Ture Whakaitihanga i nga Ture Whenua Maori, 1885."

(U.S.) WILLIAM F. DRUMMOND JERVOIS, Kawana.
HE PANUITANGA.

NOTEMEA kua whakataunga te whenua i roto i te Kupu Apiti ki roto i ki tatau i angata Maori o Niu Tireni i raro i etahi tikanga here, a kua puta te tono kia unuhia taua here:

Na he whakataunga nei kua mohiotia ai teua ka unuhia taua here i roto i runga i taua whenua o Te Kawana, ma pahua nga mea e whakataunga i taua here i te penhiti anga o tenei Pamitanga ki te tatau e hia te 1885.

He mea whakataunga i raro i te tatau o His Excellency Sir William Jervois, Drummond Jervois, Kawana o te Kaitiaki, i te 23 o nga ra o Machi, 1885, i runga hoki i te whakataunga o tenei here i te whenua o Te Kawana i Poneke, i tenei te wahi o nga ra o Aperira, i te 30 o nga ra o Aperira. Apiti kua whakataunga o wahi nei o wahi e hia te 1885.

HONE PARANIRI.

Minia no te Taha Maori.

E TE ATUA TORUWA TE KUNI!

KUPU APITI.

ETAHU wahi o Waotu ki te Raki Nana 2 Poraka, Waikato, hui kua o nga eka i roto i taua wahi o 28, e mungatia ana kia riro i te Kawana ki te tatau kua, whare wahi hoki, o taua ma te whakataunga i roto i te tatau o taua whenua kei te Tari Ruri i Akarana e takoto ana.

Tari Kooti Whenua Maori,
Akarana, 23 Aperira, 1885.

HE Pamitanga tenei kia mohiotia ai ko te nohonga o tenei Kooti ki Maketu, Pei o Pereti, i whakanukuhia i te 11 o nga ra o Machi, 1885, ki te 7 o nga ra o Mei o haere ake nei, a, ka nukuhia rawatia atu ki te 17 o nga ra o Hune, 1885.

NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kai-whakawa-

KOOTI WHENUA MAORI NIU TIRENI,
TAKIWA O AKARANA.

IRUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti, i timata nei taua tuunga ki Ohinemutu, Rotorua, i te Takiwa o Akarana, i te 5 o nga ra o Machi, 1884, i runga hoki i te whakataunga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa ko "Omarukaipua Okomutu" te ingoa:

I runga hoki i te tono whakawa tuarua a Makari Hikairo, kia whakawakia tuarua ai taua kereme.

Na, ko ahau, ko Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai

nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 21 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTI WHENUA MAORI NIU TIRENI,
TAKIWA O AKARANA.

IRUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti, i timata nei taua tuunga ki Ohinemutu, Rotorua, i te Takiwa o Akarana, i te 5 o nga ra o Machi, 1884, i runga hoki i te whakataunga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko "Pukaretu Tapani" te ingoa:

I runga hoki i te tono whakawa tuarua a Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 23 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

He mea tuhituhi i te 23 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTI WHENUA MAORI NIU TIRENI,
TAKIWA O AKARANA.

IRUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei taua tuunga ki Ohinemutu, Rotorua, i te Takiwa o Akarana, i te 5 o nga ra o Machi, 1884, i runga i te whakataunga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa ko "Omarukaipua Okomutu" te ingoa:

I runga hoki i te tono whakawa tuarua a Whimena Eruini, me etahi atu, kia whakawakia tuarua ai "Omarukaipua" Nana 4.

Na, ko ahau, ko Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 24 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTI WHENUA MAORI NIU TIRENI,
TAKIWA O AKARANA.

IRUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei taua tuunga ki Opatiki, Pei o Pereti, i te Takiwa o Akarana, i te 6 o nga ra o Nowema, 1884, i runga hoki i te whakataunga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua, i roto i taua Takiwa, ko "Puketauhinu" te ingoa:

I runga hoki i te tono whakawa tuarua a Paratene Ngata, me etahi atu, kia whakawakia tuarua ai taua kereme:

Na, ko ahau, ko Hone Eruini Maketanara, te Tumuaki

Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 25 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTE WHENUA MAORI, NIU TIRENI,
TAKIWA O WHANGANUI.

I RUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti, i timata nei tonu tuunga ki Whanganui, i te Takiwa o Whanganui, i te 22 o nga ra o Aperira, 1884, i runga hoki i te whakaturanga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko "Rawhitiroa" te ingoa:

I runga hoki i te toro whakawa tuarua a Meiha Keepa Te Rangihiwini me etahi atu, kia whakawakia tuarua tetahi wahi o taua whenua ko "Rawhitiroa" te ingoa o taua wahi.

Na, ko ahau, ko Hone Erini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 23 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTE WHENUA MAORI, NIU TIRENI,
TAKIWA O WHANGANUI.

I RUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei tonu tuunga ki Whanganui, i taua Takiwa ano, i te 22 o nga ra o Aperira, 1884, i runga hoki i te whakaturanga o tetahi whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa ko "Rawhitiroa" te ingoa:

I runga hoki i te toro whakawa tuarua a Te Katoroto Hamuera, kia whakawakia tuarua taua kereme.

Na, ko ahau, ko Hone Erini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 25 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KOOTE WHENUA MAORI, NIU TIRENI,
TAKIWA O WHANGANUI.

I RUNGA i tetahi whakataunga a te Kooti i timata nei tonu tuunga ki Whanganui, i taua Takiwa ano, i te 22 o nga ra o Aperira, 1884, i runga hoki i te whakaturanga o tetahi kereme mo te whakawakanga take o nga tangata ki tetahi pihi whenua i roto i taua Takiwa, ko "Rawhitiroa" te ingoa:

Na, ko ahau, ko Hone Erini Maketanara, te Tumuaki Kaiwhakawa o taua Kooti, i runga i te mana kua tukua mai nei ki ahau mo taua mahi, ka whakakahore atu nei i taua tono.

He mea tuhituhi i te 25 o nga ra o Aperira, 1885.
Naku, NA TE MAKETANARA,
Tumuaki Kaiwhakawa.

Tari Maori, Ponoke,
Aperira 24, 1885.

KUA pai Te Kawana ki te whakatu i a

ANAHU TE KAHITI, o Rotorua.

he Ateha i runga i nga tikanga o "Te Ture Whakatakatoto ritenga mo nga Kai-whakawa, 1867," "Te Ture Kooti ki nga Takiwa Maori, 1868," me "Te Ture Whakatikatika i nga ritenga o te Ture Kooti ki nga Takiwa Maori, 1862," mo te Takiwa o Maketu.

HONE PARANIHU.

"TE Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1882," me te Ture Whakatikatika i taua Ture.

Ki te tangata nana, ki nga tangata ranei na ratou nga whenua kua whakahuatia i roto i nga rooru whakaatu inga utu o nga whenua Maori, kua tukua atu nei ki nga poari takiwa e mau nei nga ingoa i roto i te Kupu Apiti ki tenei, i raro i nga tikanga o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei me etahi atu Ture katon e pa ana e whai tikanga ana.

NOTEMEA kua tukua mai he tono ki ahau Te Mimita Whakakare i nga Moni o Niu Tireni, e mau nei toku ingoa i raro iho nei, e nga poari takiwa e tetahi tangata ranei mo te taha ki a ratou, i raro i nga tikanga o "Te Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1882," kia utua nga reiti e meingatia ana kia utua i runga i nga tikanga o aua rooru:

He panuitanga tenei ki i a koutou ki i a tangata ki i a tangata o koutou, kia mohio ai koutou kua takoto nga rooru o nga whenua Maori ki nga tari o aua poari takiwa, ko aua rooru he mea tuhi ki te reo Maori, a e whakaatu ana hoki i nga utu o nga whenua Maori kua whakahuatia i runga i aua rooru.

Na, he tono tenei ki i a koutou ki i a tangata ki i a tangata hoki o koutou nga tangata na ratou aua whenua kia utua e koutou aua reiti a te 25 o nga ra o Aperira, 1885, i mua mai ranei o taua ra, me utu e koutou aua moni reiti i te tari o te poari o te takiwa i takoto ai aua whenua, tena te whakaaturanga kei te Kupu Apiti.

KUPU APITI.

Te Ingoa o te Poari Takiwa.	Te Tari o te Poari Takiwa o utua ai nga Moni Reiti.
Rori Poata o Alfredton ..	Alfredton.
Kaute Kaunihera o Bay of Islands ..	Russell.
Rori Poata o Castlepoint ..	Timari.
Rori Poata o Clive ..	Clive.
Rori Poata o Danvers ..	Taharua.
Rori Poata o Eglinton ..	Eglinton.
Rori Poata o Hamilton ..	Hamilton.
Kaute Kaunihera o Hokiangi ..	Hokianga.
Rori Poata o Karaka ..	Drury, Manukau.
Rori Poata o Kiriakiroa ..	Kiriakiroa.
Kaute Kaunihera o Manawatu ..	Porirua.
Rori Poata o Manawatu ..	Palmerston North.
Rori Poata o Maratahi ..	Maratahi.
Rori Poata o Meremere ..	Meremere.
Rori Poata o Newcastle ..	Hamilton.
Rori Poata o Oatira ..	Oatira.
Rori Poata o Okawa ..	Eastings.
Rori Poata o Oranga ..	Oranga.
Rori Poata o Oporiki ..	Oporiki.
Rori Poata o Oruru ..	Manakau.
Rori Poata o Otonga ki te Ra-whiti ..	Whangarei.
Poata o te Taone o Petone ..	Petone.
Rori Poata o Pokere ..	Maungatawhiri Valley.
Rori Poata o Porangahau ..	Porangahau.
Rori Poata o Puhoro ..	Puhoro.
Rori Poata o Pukeatua ..	Auckland.
Poata o te awa o Pukaka ..	Tuamara.
Rori Poata o Riwaka ..	Riwaka.
Rori Poata o Sandon me Car-narvon ..	Sandon.
Rori Poata o Snelburn North ..	Snelburn.
Rori Poata o Tamahere ..	Kiriakiroa.
Kaute Kaunihera o Taranaki ..	New Plymouth.
Rori Poata o Tataraimaka ..	Tataraimaka.
Kaute Kaunihera o Taranaki ..	Taranaki.
Rori Poata o Te Pahi ..	Te Pahi.
Rori Poata o Te Pahi ..	Taranaki.
Kaute Kaunihera o Waikato ..	Kiriakiroa.
Kaute Kaunihera o Waipa ..	Paterangi.
Rori Poata o Waipipi ..	Waikato.
Rori Poata o Wairoa ..	Wairoa South.
Rori Poata o Waitara ki te Ra-whiti ..	Tikarangi.
Rori Poata o Waitera ..	Merrinsville.
Rori Poata o Waikato ..	Waikato.
Rori Poata o Wallingford ..	Waipukurau.
Rori Poata o Whangarei ..	Waikato.
Rori Poata o Whangaroa ki te Raki ..	Whangaroa.
Rori Poata o Whangaroa ..	Whangaroa.
Rori Poata o Takaka ..	Takaka.
Rori Poata o Awitu ..	Awitu.
Kaute Kaunihera o Southland ..	Invercargill.
Rori Poata o Whakatane ..	Whakatane.
Rori Poata o Poverty Bay ..	Gisborne.
Rori Poata o Waipukurau ..	Waipukurau.
Rori Poata o Karikari ..	Karikari.
Rori Poata o Danvers ..	Danvers.
Rori Poata o Manukau ..	Manukau.
Rori Poata o North Auckland ..	Hampton, Hawke's Bay.
Rori Poata o Okahu ..	Mitahi.
Rori Poata o Okawa ..	Eastings, Hawke's Bay.
Rori Poata o Patutahi ..	Patutahi.
Rori Poata o Pollock Settlement ..	Pollock.
Kaute Kaunihera o Rodney ..	Warkworth.
Rori Poata o Waikiekie ..	Mangapai.
Rori Poata o Waitara West ..	Waitara.
Rori Poata o Wangahua ..	Wanganui.

He mea tuhi nei toku ingoa i tenei te 21 o nga ra o Aperira, 1885.

JULIUS VOGEL.

Tari Maori, Poncke,
Aperira 30, 1885.

KUA whakaaetia e Te Kawana te whakamutunga o

THOMAS PRATT, o Dunedin,

i tana tuunga he iAteha Maori; ko te 25 o nga ra o Aperira, 1885, i mutu ai.

HONE PARANIHI.

"TE Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1882, me te Ture Whakatikatika i taha Ture.

Ki te tangata nana, ki nga tangata ranei na ratou nga whenua kua whakahuatia i roto i nga rooru whakaatu i nga utu o nga whenua Maori, kua tukua atu nei ki nga poari takiwa e mau nei nga ingoa i roto i te Kupu Apiti ki tenei, i raro i nga tikanga o nga Ture bua whakahuatia i runga ake nei me era atu Ture katoa e pa ana e whai tikanga ana.

NOTEMEA kua tukua mai he tono ki ahau Te Minita Whakahaere i nga Moni o Niu Tireni, e mau nei toku ingoa i raro iho nei, e nga poari takiwa e tetahi tangata ranei mo te taha ki a ratou, i raro i nga tikanga o "Te Ture Reiti i nga Whenua o te Karauna me nga Whenua Maori, 1872." kia utua nga reiti e meingatia ana kia utua i tunga i nga tikanga o aua rooru:

He panuitanga tenei ki a koutou ki ia tangata ki ia tangata o koutou, kia mohio ai koutou kua takoto nga rooru o nga whenua Maori ki nga tari o aua poari takiwa ko aua rooru he mea tuhi ki te reo Maori, a e whakaatu ana hoki i nga utu o nga whenua Maori kua whakahuatia i runga i aua rooru.

Na he tono tenei ki a koutou ki ia tangata ki ia tangata hoki o koutou nga tangata na ratou aua whenua kia utua e

koutou aua reiti a te 30 o nga ra o Aperira, 1885, i mua mai ranei o tana ra, me utu e koutou aua moni reiti i te tari o te poari o te takiwa i takoto ai aua whenua, tena te whakaaturanga kei te Kupu Apiti.

KUPU APITI.

Te Ingoa o te Poari Takiwa.	Te Tari o te Poari Takiwa e utua ai nga Moni Reiti.
Poata o te Taone o Clyde ..	Wairoa, Haaki Pei.
Rori Poata o Heathcote ..	Christchurch.
Rori Poata o Kaitiaki ..	Kaitiaki.
Rori Poata o Lower Mahurangi ..	Mahurangi.
Rori Poata o Manchester ..	Feilding.
Rori Poata o Maunu ..	Whangarei.
Poata o te Taone Opotiki ..	Opotiki.
Rori Poata o Otaki ..	Otaki.
Rori Poata o Parua Pei ..	Whangarei.
Rori Poata o Rangiaohia ..	Te Awamutu.
Rori Poata o Ruatangata ..	Ruatangata.
Rori Poata o Titirangi me Manukau ..	New Lynd.
Rori Poata o Upper Whangachiu ..	Maniamotu.
Rori Poata o Waikato ..	Manamotu.
Kaute Kaunihera o Waipawa ..	Waipawa.
Kaute Kaunihera o Waitotara ..	Whangarei.
Rori Poata o Wharehine ..	Wharehine.

He mea tuhi nei toku ingoa i tenei te 29 o nga ra o Aperira, 1885.

JULIUS VOGEL.

I taia i runga i te Mana o te Kawanatanga o Niu Tireni e GEORGE DIDSBUY, Kai-ta o te Kawanatanga, Poncke.